

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАПОРІЗЬКА ДЕРЖАВНА ІНЖЕНЕРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра економіки підприємства

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри економіки підприємства

Зав. кафедрою економіки підприємства

_____ О.В. Коваленко

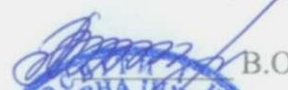
« 14 » 12 2015 р.

Протокол № 24

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради ЗДІА

Вчений секретар

_____ В.О. Лавроненко-Жорник

« 16 » 12 2015 р.

ВСТУП

Мета вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 073 «Менеджмент» полягає у визначенні професійної компетентності й готовності вступників до навчання в аспірантурі, що передбачає єдність теоретичної та практичної підготовки до проведення наукових досліджень у вищій школі за зазначеною спеціальністю.

Основні завдання програми вступного іспиту до аспірантури:

- оцінювання теоретико-методологічної підготовки вступника з дисциплін магістерської програми економічного напрямку;
- оцінювання вмінь вступника використовувати теоретичні знання для вирішення актуальних завдань менеджменту;
- оцінювання вміння встановлювати взаємозв'язки між теорією і практикою в сучасній системі менеджменту.

Зміст програми сформовано за трьома основними розділами:

1. Загальні основи економіки підприємства та підприємництва;
2. Менеджмент організацій: операційний, фінансовий, проектний, адміністративний;
3. Управлінські рішення та ризик-менеджмент.

Вступники до аспірантури повинні відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики магістра з економічних спеціальностей показати фундаментальну та спеціальну економічну підготовку, вміння вирішувати організаційно-господарські ситуації, що складаються в діяльності підприємства.

Магістр, що вступає до аспірантури, повинен знати:

- основи функціонування підприємства та організації підприємницької діяльності, зокрема, організаційно-правові форми, ресурси, виробництво, результати господарської діяльності та вміння працювати із законодавчими та нормативними документами;
- теоретичні основи та практичні засоби результативного управління підприємством, складові системи та особливості процесу менеджменту організації;
- особливості управління функціональними підсистемами та елементами внутрішнього середовища підприємства, зокрема, виробництвом, персоналом, маркетингом, інвестиціями, фінансами;
- теоретичні основи управління якістю, складові системи та особливості реалізації процесу управління якістю на підприємстві;
- інструментарій розробки, обґрунтування та реалізації проектів; складові системи та особливості управління проектами;
- підходи до обґрунтування та прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику, методи оцінки ризику та регулювання його ступеню, загальні основи управління ризиками та вміння їх використовувати у практичній діяльності.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Методологічні засади теорії організації. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації

Сутність поняття «організація». Система законів організації. Принципи організації. Етапи розвитку організації: зародження, зростання, зрілості, старіння. Фактори внутрішнього середовища організації. Фактори зовнішнього середовища організації.

Основи підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми функціонування підприємств

Економічна основа підприємництва. Принципи та передумови підприємництва. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва. Державне регулювання підприємницької діяльності. Мотивація підприємницької діяльності. Види та сфери підприємницької діяльності. Франчайзинг. Діяльність фінансових посередників. Інноваційне підприємництво і венчурний бізнес. Міжнародне підприємництво. Організація підприємницької діяльності. Класифікація підприємницьких договорів. Договірні взаємовідносини та партнерські зв'язки. Види підприємств, господарських товариств та форм об'єднань підприємств. Правові засади функціонування підприємств.

Ресурсне забезпечення підприємства

Склад і структура кадрів підприємства. Визначення потреби в кадрах. Продуктивність праці. Мотивація праці. Характеристика форм та систем оплати праці. Фонд оплати праці. Поняття та види нематеріальних ресурсів. Правовий захист нематеріальних активів. Оцінка та амортизація нематеріальних активів. Поняття основних фондів, їх загальна класифікація та склад. Знос, відтворення й амортизація основних фондів. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів. Показники використання основних фондів. Поняття оборотних коштів і їх відмінність від основних фондів. Склад і структура оборотних коштів. Принципи нормування оборотних коштів. Показники та шляхи поліпшення використання оборотних коштів. Джерела утворення оборотних коштів. Інвестиційні ресурси підприємства та оцінка їх ефективності.

Виробництво та економічні результати господарської діяльності

Поняття виробничого процесу та принципи раціональної організації виробничого процесу. Класифікація виробничих процесів. Організація робочих місць. Організаційні типи виробництва. Організація виробничого процесу в часі: виробничий цикл та його структура. Методи організації виробництва: поточний та непоточний. Якість продукції (послуг); конкурентноздатність продукції (послуг); стандартизація продукції (послуг); сертифікація продукції

(послуг); внутрівиробничий технічний контроль якості виробів. Витрати виробництва та їх характеристика. Кошторис витрат. Планування собівартості продукції. Калькулювання собівартості продукції. Шляхи зниження собівартості продукції. Методи ціноутворення. Визначення фінансового результату діяльності підприємства. Оцінка фінансово-економічного стану та ефективності діяльності підприємства. Чинники росту ефективності виробництва.

Розділ 2. МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ: ОПЕРАЦІЙНИЙ, ФІНАНСОВИЙ, ПРОЕКТНИЙ, АДМІНІСТРАТИВНИЙ

Теоретико-методологічні основи менеджменту організацій

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності, система наукових знань, мистецтво управління. Передумови виникнення науки управління. Існуючі парадигми менеджменту. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і закономірності менеджменту. Функції та методи менеджменту. Організаційні структури управління підприємством. Процес управління: етапи, учасники, засоби здійснення. Планування як загальна функція менеджменту: сутність, основні елементи та етапи. Поняття контролювання та його місце в системі управління. Принципи, види контролю та етапи його здійснення. Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, що висувуються до інформації. Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Поняття та загальна характеристика керівництва. Теорії лідерства. Характеристика та класифікація стилів керування. Підходи до оцінки ефективності менеджменту в організації. Напрями підвищення ефективності управління організацією. Сутність та різновиди відповідальності та етики у менеджменті. Культура менеджменту.

Операційний менеджмент

Життєвий цикл і режими функціонування операційної системи. Види операційних систем. Вимоги, яким має відповідати операційна система. Система управління операційною діяльністю. Принципи, функції та методи операційного менеджменту. Сутність і складові операційної (виробничої) стратегії; види виробничих стратегій. Системи управління запасами. ABC-аналіз і політики управління запасами різних категорій. Системи управління якістю.

Планування як функція операційного менеджменту

Функціонування системи планування на підприємстві. Нормативна база планування. Види та методи планування операційної діяльності. Планування реклами. Планування збуту продукції. Виробнича програма підприємства, її зміст і оптимізація. Зміст внутрішньоцехового планування. Зміст міжцехового

планування. Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Ритмічність виробництва. Особливості оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного, серійного та масового виробництв. Планування потреби в матеріальних ресурсах. Планування персоналу. Планування продуктивності праці. Планування фонду оплати праці. Планування розвитку підприємства. Сутність і склад бізнес-плану. Планування виробництва продукції і його ресурсного забезпечення.

Фінансовий менеджмент

Теоретичні і організаційні основи фінансового менеджменту. Системи забезпечення фінансового менеджменту. Управління грошовими потоками на підприємстві. Управління прибутком. Управління активами. Управління інвестиціями. Оптимізація структури капіталу. Аналіз фінансових звітів. Внутрішньофірмове фінансове планування. Зміст і завдання фінансового плану. Планування потреби у фінансових ресурсах. Планування прибутковості підприємства.

Проектний менеджмент

Поняття та основні ознаки проекту. Класифікація проектів. Зміст життєвого циклу проекту. Загальні підходи до оцінки фінансової стійкості проекту. Управління проектами в системі менеджменту організації. Планування проекту та ресурсного забезпечення проекту. Джерела фінансування проекту. Загальні підходи до аналізу точки беззбитковості. Обґрунтування проекту та оцінка проектних рішень. Управління часом виконання проекту та контролювання його виконання. Управління персоналом в проектах.

Адміністративний менеджмент

Історичні передумови та еволюція адміністративного менеджменту. Система адміністративного управління. Сутність і складові процесу адміністративного менеджменту. Сутність адміністративного планування. Цільовий підхід до планування. Рівні та методи адміністративного планування. Централізація та децентралізація управлінських повноважень в апараті управління. Завдання управління людськими ресурсами (HR-менеджменту). Особливості та умови контролювання адміністративної діяльності. Зміст адміністративного та виконавчого контролю. Документаційне, інформаційне і технічне забезпечення системи адміністративного менеджменту.

Розділ 3. УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ

Теоретико-методологічні основи прийняття та обґрунтування управлінських рішень

Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Характер та умови прийняття управлінських рішень. Форми адміністрування управлінських рішень. Технологія розробки рішень. Етапи процесу прийняття рішень. Моделі прийняття управлінських рішень.

Підходи до прийняття управлінських рішень. Методи обґрунтування рішень. Прогнозування в системі прийняття рішень. Якість та ефективність управлінських рішень. Контроль при реалізації рішень.

Теоретичні основи ризик-менеджменту. Функціональний ризик-менеджмент.

Загальна характеристика ризику. Класифікація ризиків. Аналіз та оцінювання ризику. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику. Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом. Функції ризик-менеджменту. Переваги ризик-менеджменту та його вплив на вартість компанії. Організація процесу управління ризиками на підприємстві. Напрями та методи регулювання та зниження ступеня ризику. Управління фінансовими ризиками. Управління проектними ризиками. Особливості виявлення та оцінки операційних ризиків.

ПИТАННЯ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Сутність поняття «організація (підприємство)». Етапи розвитку організації: зародження, зростання, зрілості, старіння.
2. Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства.
3. Порядок створення, реєстрації, ліквідації, реорганізації підприємства.
4. Підприємництво: економічна основа, принципи, передумови здійснення. Державне регулювання підприємницької діяльності.
5. Договірні взаємини і партнерські зв'язки в підприємницькій діяльності.
6. Сутність, класифікація та планування персоналу на підприємстві.
7. Кадрова політика в системі управління персоналом.
8. Економічна сутність та оцінка основних фондів підприємства.
9. Знос, відтворення та амортизація основних фондів підприємства.
10. Показники використання основних фондів та шляхи підвищення ефективності.
11. Поняття нематеріальних активів підприємства, їх оцінка та амортизація.
12. Сутність, склад оборотних засобів підприємства. Нормування оборотних засобів.
13. Показники оборотності оборотних коштів та шляхи підвищення ефективності їх використання.
14. Техніко-технологічна база виробництва і її роль в підприємницькій діяльності.
15. Технічний розвиток підприємства і його завдання. Показники технічного розвитку підприємства.
16. Продуктивність праці персоналу: сутність, методи визначення і фактори зростання.
17. Форми і системи оплати праці. Фонд оплати праці.
18. Характеристика витрат підприємства. Кошторис витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг).

19. Калькуляція собівартості продукції та методи її калькулювання. Фактори зниження собівартості продукції (робіт, послуг).

20. Ціноутворення та методи встановлення ціни на продукцію.

21. Прибуток підприємства, його формування та використання.

22. Структура та принципи організації виробничого процесу. Організаційні типи виробництва.

23. Організація виробничого процесу в часі. Методи організації виробництва.

24. Менеджмент як система наукових знань. Класичні та неокласичні теорії менеджменту.

25. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід.

26. Сутність процесу управління підприємством. Завдання та функції управління підприємством.

27. Методи управління діяльністю підприємств.

28. Організаційна культура підприємства: поняття, структурні елементи та властивості.

29. Організаційні структури управління підприємством.

30. Принципи, функції та методи операційного менеджменту.

31. Ресурсне обґрунтування виробничої програми підприємства.

32. Сутність планування як функції менеджменту, його види. Етапи процесу планування.

33. Планування реклами та її роль у вирішенні проблем стимулювання збуту, критерії вибору рекламних заходів.

34. Зміст внутрішньоцехового та міжцехового планування.

35. Сутність і складові процесу адміністративного менеджменту. Документаційне забезпечення адміністративного менеджменту.

36. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні.

37. Мотивація як загальна функція менеджменту. Теорії і моделі мотивації.

38. Контроль як функція менеджменту: цілі, види, принципи, етапи.

39. Характеристика та класифікація стилів керування.

40. Ефективність управління організацією та напрями її підвищення.

41. Інформація, її види та роль в менеджменті. Вимоги, що висувуються до інформації в менеджменті.

42. Внутрішньофірмове фінансове планування. Зміст і завдання фінансового плану.

43. Управління грошовими потоками на підприємстві. Управління прибутком.

44. Управління активами в системі менеджменту організації.

45. Управління проектами в системі менеджменту організації. Джерела фінансування проекту.

46. Обґрунтування проекту та оцінка проектних рішень.

47. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень.
48. Технологія розробки рішень. Етапи процесу прийняття рішень.
49. Якість та ефективність управлінських рішень. Контроль при реалізації рішень.
50. Загальна характеристика ризику. Класифікація ризиків.
51. Аналіз та оцінювання ризику. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику.
52. Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом. Функції ризик-менеджменту.
53. Напрями та методи регулювання та зниження ступеня ризику.
54. Особливості виявлення та оцінки операційних ризиків.
55. Управління фінансовими ризиками.
56. Управління проектними ризиками.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Березін О.В. Управління проектами : навч. посібник / О. В. Березін, М. Г. Безпарточний. - Суми : Унів. книга, 2014. - 271 с.
2. Бородіна О.А. Адміністративний менеджмент : навч. посібник / О. А. Бородіна, Я. О. Ходова. – Маріуполь : ПДТУ, 2015. – 84 с.
3. Василенко В.А. Теорія та практика розробки управлінських рішень : навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2003. – 420 с.
4. Гевко І.Б. Операційний менеджмент: навч. посібник для вnz / І. Б. Гевко. - К. : Кондор, 2007. - 226 с.
5. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : Навч.посібник / Л. І. Донець. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
6. Економіка підприємства: Підручник / За ред. С.Ф. Покропивного. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2005. — 528 с.
7. Економіка підприємства: Підручник / За ред. А.В. Шегди. — К.: Знання, 2006. — 614 с.
8. Економіка та організація виробництва: Підручник / За ред. В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера. - К.: Знання, 2007. - 678 с - (Вища освіта ХХІ століття).
9. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства : навч. посібник для вnz : / В. В. Іванова ; Полтав. ун-т спожив. кооперації України. - К. : Центр навч. літ., 2006. - 471 с.
10. Катренко А.В. Теорія прийняття рішень: підручник для вnz / А. В. Катренко, В. В. Пасічник, В. П. Пасько. - К. : ВНУ, 2009. - 447 с.
11. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці : монографія / В.Р. Кігель. – К.: ЦУЛ, 2008. – 202 с.
12. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. - 3-тє вид., випр. і доп. - К. : Знання, 2008. - 483 с.

13. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – 3-є вид., допов. і переробл. – Л. : Нац. Ун-т «Львів. політехніка»; Інтелект-захід, 2007. – 384 с.
14. Кузьменко Л.В. Фінансовий менеджмент : навч. посібник для вnz / Л. В. Кузьменко, В. В. Кузьмін, В. М. Шаповалова. - Херсон : Олді-плюс, 2009. - 255 с.
15. Кучеренко В.Р. Управління проектами в підприємницьких структурах: навч. посібник для вnz / В. Р. Кучеренко, Е. А. Кузнецов, О. С. Маркітан. - Х. : Бурун Книга, 2010. - 271 с.
16. Логачова Л.М. Управління проектами : навч. посібник / Л.М. Логачова, О.В. Логачова. – Суми : Університетська книга, 2011. – 208 с.
17. Мазаракі А.А. Менеджмент : теорія і практика : навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін.. – К. : Атіка, 2007. – 564 с.
18. Матвійшин Є.Г. Планування проектних дій : навч. посібник. – К.: «Хай-14 Тек Прес», 2008. – 216с.
19. Менеджмент: теорія і практика : навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.С. Мошек, Л.А. Гомба та ін. – К. : Атіка, 2007. – 564 с.
20. Михайловська О.В. Операційний менеджмент / О. В. Михайловська. - К. : Кондор, 2008. - 549 с.
21. Мицак О.В. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / О. В. Мицак, І. Р. Чуй. - Львів : Магнолія 2006, 2008. - 215 с.
22. Монастирський Г.Л. Теорія організації: навч. посібник / Г.Л. Монастирський. – К.: Знання, 2008. – 319 с.
23. Новіков Б.В. Основи адміністративного менеджменту : навч. посіб. / Б.В. Новіков, Г.Ф. Сініок, П.В. Круш. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 560 с.
24. Операційний менеджмент : навч. посібник для вnz / В. Г. Воронкова, А. Г. Беліченко, В. О. Желябін та ін. - Львів : Магнолія 2006, 2010. - 438 с.
25. Основи підприємництва: культура, технологія, відповідальність: [Навч. посібник] / Г.М.Захарчин, О.В. Юринець. - К.: Знання, 2011. (Гриф МОН) – 254с.
26. Організація виробництва: Навч. посіб. / За ред. Й.М. Петровича. - К.: ЦНЛ, 2005. - 336 с.
27. Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Захарчин Г.М, Кіндрацька Г.І. та ін. Економіка підприємства: Підручник / За загальною редакцією Й.М. Петровича. - 2-ге вид., виправл. - Львів: Магнолія 2006, 2008. -580 с.
28. Планування діяльності підприємства: навч. посібник / А. Ф. Бурик та ін. - К. : ЦУЛ, 2013. - 259 с.
29. Туровец О.Г. и др. Организация производства и управление предприятием: Учебник. — М.: ИНФРА, 2005. — 544 с.
30. Тоцький В.І. Лавриненко В.В. Організаційний розвиток підприємства: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 247 с. ;
31. Чорноморченко Н. В. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків [Текст] : навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни : [рек. М-вом освіти і науки України] / Н. В. Чорноморченко, І. С. Іванова, Н. С. Приймак. - Львів : Магнолія 2006, 2010. - 256 с.